

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

ตั้งแต่ปี 2540 ประเทศไทยได้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมภาวะเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากการช่วยลดภาระของภาครัฐในการจัดสรรงบประมาณเพื่ออุดหนุนการขยายงานหรือการลงทุนเพิ่มเติมของรัฐวิสาหกิจและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการระดมเงินลงทุน เทคโนโลยี และวิธีการบริหารจัดการ นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยลดภาระหนี้สินของภาครัฐ และสร้างความเชื่อมั่นในฐานะการเงินของประเทศ

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) จัดเป็นรัฐวิสาหกิจที่จะต้องแปรรูปเป็นธุรกิจไฟฟ้าสาขาพลังงาน ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการแปรรูปเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2538 และมอบหมายให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) รับผิดชอบดำเนินการในการจัดทำแผนปฏิบัติการและรายละเอียดเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างเพื่อการแปรรูปบริษัทในเครือ รวมทั้งแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนการศึกษาแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพ โดยมีการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ ประการที่หนึ่งปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การให้บริการให้อยู่ในระดับสากล รวดเร็ว ทันสมัย และมีคุณภาพ ประการที่สองส่งเสริมและสร้างโอกาสให้เอกชนอื่นๆ เข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจการด้านสาธารณูปโภคให้กว้างขวาง ประการที่สามส่งเสริมการขยายโอกาสการแข่งขันในเชิงธุรกิจให้เต็มที่ และประการสุดท้ายเพื่อลดภาระการลงทุนของรัฐบาลให้มากที่สุด ซึ่งการปรับเปลี่ยนโครงสร้างตามความเห็นชอบของคณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) และสอดคล้องกับแผนแม่บทการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ มีขั้นตอนดังนี้ขั้นตอนที่ 1 การจัดตั้งหน่วยธุรกิจในการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) (Business Unit) ขั้นตอนที่ 2 การแยกหน่วยธุรกิจที่มีความพร้อมจัดตั้งเป็นบริษัทในเครือ (Coporatization) และขั้นตอนที่ 3 การกระจายหุ้นบริษัทในเครือหรือการเข้าร่วมลงทุนกับภาคเอกชน (Privatization)

จากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างในขั้นตอนแรกการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) จะทำการจัดตั้งหน่วยธุรกิจโดยแบ่งเป็นหน่วยธุรกิจหลัก (Core Business) ได้แก่ หน่วยธุรกิจเครือข่ายระบบไฟฟ้า หน่วยธุรกิจจำหน่ายและบริการ และหน่วยธุรกิจเสริม (Non-Core Business) ได้แก่ หน่วยธุรกิจก่อสร้างและบำรุงรักษา หน่วยธุรกิจวิศวกรรม การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) (กฟภ.) ได้วางระบบ

บัญชีชั่วคราวสำหรับหน่วยธุรกิจหลักและหน่วยธุรกิจเสริมแล้ว โดยทำบนหลักการที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ถือปฏิบัติอยู่ ซึ่งมีปัญหาในทางปฏิบัติเนื่องจากระบบสารสนเทศของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) เป็นสิ่งที่แก้ไขได้ช้าไม่สามารถจัดทำระบบบัญชีของหน่วยธุรกิจหลักและหน่วยธุรกิจเสริมโดยแยกเป็นระบบอิสระได้ ดังนั้นจึงใช้วิธีดึงข้อมูลของระบบบัญชีที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) บันทึกอยู่เดิมและมาบันทึกบัญชีเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดอยู่ ทำให้ระบบบัญชีของหน่วยธุรกิจหลักและหน่วยธุรกิจเสริมยังไม่สามารถออกรายงานที่ถูกต้องสมบูรณ์ได้ อีกทั้งระบบบัญชีที่วางไว้ทำขึ้นบนหลักการที่เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อระบบบัญชีใหม่ที่จะจัดทำขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และเป็นการฝึกเพื่อเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางด้านบัญชีของหน่วยธุรกิจที่ยังไม่เคยปฏิบัติงานทางด้านบัญชีมาก่อนในเบื้องต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการศึกษาปัญหาในการวางระบบบัญชีชั่วคราวของหน่วยธุรกิจ โดยผู้ศึกษาจะทำการศึกษาเฉพาะกรณีของหน่วยธุรกิจวิศวกรรมการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ซึ่งเป็นหน่วยธุรกิจที่สนับสนุนการดำเนินงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ในด้านการสำรวจ ออกแบบ และงานทางด้านระบบสื่อสารและทดสอบเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและวางระบบบัญชีถาวร และเพื่อเป็นต้นแบบให้แก่หน่วยธุรกิจอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงปัญหาของระบบบัญชีของหน่วยธุรกิจวิศวกรรมการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.)
2. เพื่อหาแนวทางการแก้ไขและพัฒนาระบบบัญชีของหน่วยธุรกิจวิศวกรรมการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ให้มีประสิทธิภาพและเป็นต้นแบบให้แก่หน่วยธุรกิจอื่นๆ

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

1. ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาถึงปัญหาของระบบบัญชี ที่เกี่ยวกับระบบบัญชีของหน่วยธุรกิจวิศวกรรมการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) โดยศึกษาถึงปัญหาโครงสร้างระบบบัญชีหลักในการบันทึกรายได้ ค่าใช้จ่าย และการจัดทำรายงานทางการเงิน

2. วิธีการศึกษาและเก็บข้อมูล

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชีของหน่วยธุรกิจวิศวกรรม ซึ่งเป็นนักบัญชีและพนักงานบัญชีของแผนกบัญชีการเงินและงบประมาณ กองบริหารงานทั่วไปของหน่วยธุรกิจวิศวกรรม จำนวน 3 ท่าน และผู้ช่วยผู้อำนวยการกองบริหารงานทั่วไปของหน่วยธุรกิจวิศวกรรมอีก 1 ท่าน เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาในการปฏิบัติงานของพนักงานและความต้องการของผู้บริหารเกี่ยวกับงานทางด้านบัญชี

2.2 ข้อมูลทฤษฎี

รวบรวมจากตำราวิชาการต่างๆ ระบบบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) และคู่มือการบัญชีหน่วยธุรกิจวิศวกรรม รายงานขององค์กร รายงานวิจัย รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งจะทำให้ทราบถึงทฤษฎีและวิธีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง โดยนำไปเปรียบเทียบกับระบบและวิธีปฏิบัติที่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) และหน่วยธุรกิจวิศวกรรมปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาของระบบบัญชีและแนวทางที่จะนำไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

นิยามศัพท์

ระบบบัญชี¹ หมายถึง ระบบการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินอันประกอบด้วยแบบฟอร์ม หรือเอกสารต่างๆ บันทึกทางการบัญชี รายงาน ตลอดจนวิธีการและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ได้นำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน

หน่วยธุรกิจ (Business Unit) หมายถึง หน่วยงานหนึ่งภายในองค์กรที่มีสถานะเหมือนกิจการหรือบริษัทต่างหาก มีขอบเขต กลไกวิธีการดำเนินงานที่อิสระ และมีการวัดผลงานของตัวเองได้

ปัญหา หมายถึง ปัญหาในการพัฒนาระบบบัญชีชั่วคราวสำหรับหน่วยธุรกิจหลักและหน่วยธุรกิจเสริมเพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนองค์กร

การปรับเปลี่ยนองค์กร หมายถึง การปรับโครงสร้างองค์กรตามแผนแม่บทการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2541

กฟภ. หมายถึง อักษรย่อของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาของระบบบัญชีของหน่วยธุรกิจวิศวกรรมการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.)
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางแก้ไขและพัฒนาระบบบัญชีของหน่วยธุรกิจวิศวกรรมการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.)

¹ วิไล วีระปรีช และจงจิตต์ หลีกภัย. ระบบบัญชี. พิมพ์ครั้งที่ 14. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 1.